

Zwemmend in het brek

Marie Oosterbaan

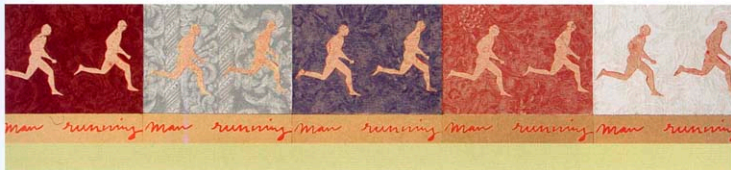
Interview met Marlies van Boekel

Brekend Licht 5b
50 x 60 cm

'Aan de universiteit, waar ik Spaans studeerde, had men vrijwel niets met kunst. Men vond literatuur wel interessant, maar vooral als buitenstaander. Er is een groot verschil tussen het zelf doormaken van een creatief proces, en achteraf kennismaken van het resultaat zoals boek of schilderij. Ik herinner me dat ik tijdens mijn studententijd ook zo was, nog ongeschonden vond ik kunst superinteressant en kon ik over alles meepraten.'

ad licht

Marlies van Boekel (Voorschoten, 1952) schilderde al veel in haar vrije tijd, toen zij in 1980 haar doctoraal Spaans behaalde. Destijds merkte zij dat zij bij het schilderen heel andere ervaringen opdeed dan tijdens haar studie. 'Je komt veel meer binnen in jezelf dan wanneer je gewoon colleges volgt. Maar ik was helemaal in mijn centje bezig en dat bracht me niet genoeg. Ik had dus toch de stimulans van een kunstopleiding nodig en daarom ben ik alsnog in Den Haag de avondacademie gaan doen. Het was heel stimulerend om allemaal gelijkgestemden tegen te komen, je krijgt allerlei impulsen, zowel positieve als negatieve. Tijdens zo'n opleiding word je geconfronteerd met zaken die je niet honderd procent in de hand hebt. Dat kan frustrerend zijn en een moeizaam proces, maar het is vaak ook heel interessant en verrijkend.

Het lezen van een reisverslag is nu eenmaal totaal anders dan zelf door een oerwoud te trekken en daar van alles mee te maken. Terwijl je tot je nek in de modder zit, word je door vreemde insecten gebeten, je maakt verschrikkelijke dingen mee die tegelijkertijd geweldig spannend zijn.'

Naast haar acrylschilderijen maakte Van Boekel lange tijd ook etsen en zeefdrukken. Haar vroegere werk toont vooral restanten uit de Klassieke Oudheid. Op afbeeldingen van scherven en amphora's bracht zij reeksen aan van steeds hetzelfde rennende figuurtje dat doet denken aan een in zijn beweging verstarde Griekse marathonloper. Dit figuurtje is gebaseerd op een foto van Edwerd Muybridge. Om inzicht te krijgen in wat er fysiek echt gebeurt, legde Muybridge in de jaren zeventig en tachtig van de negentiende eeuw op vele duizenden fotografische platen de bewegingen van mensen en dieren vast.

Toen Van Boekel het Muybridge-figuurtje in haar

werk gebruikte, speelden filosofische gedachten over het cyclische van de tijd een belangrijke rol. Veel sterker dan tegenwoordig wilde zij in haar werk die diepere betekenis ook zichtbaar maken. Nu hoeft zij die niet meer bewust te benadrukken. Hoewel haar huidige kleurrijke doeken met een zwemmer in het spetterend water heel levendig en positief ogen, voelen mensen zich er soms toch door verontrust, omdat soms de zwemmer in het water lijkt te desintegreren.

Voor de opening van het nieuwe hoofdgebouw van de GGD in Leiden in 2003 kreeg Van Boekel een opdracht om werk te maken met als thema 'Beweging'. Daarvoor gebruikte zij behalve het rennende Muybridge-figuurtje ook beelden van een schaatser en een zwemmer die zij vanuit het geheugen schilderde. Diezelfde zomer maakte zij op vakantie een foto van haar dochter Ceres, die aan het zwemmen was. Pas later, bij het zien van die foto, realiseerde zij zich dat wat zij hier op basis van de werkelijkheid zag, vele malen interessanter was dan 'wat zij uit haar blote hoofd kon bedenken'. Aan de hand van die foto schilderde zij 'Onder Water Zwemmen' met dat heel specifieke aan de realiteit ontleende figuurtje. Van de grote en kleine doeken die Van Boekel toen maakte spat het plezier van het zwemsterfte af: je ziet dat zij het water helemaal in haar macht heeft.

Door zwemmers te observeren kreeg Van Boekel meer en meer oog voor wat er feitelijk visueel gebeurt bij het bewegen in water en daarom heten haar doeken nu 'Brekend Licht'. Maar omdat met het blote oog de veranderingen door dat licht in het water niet goed zijn waar te nemen, legt Van Boekel dat proces voortdurend op foto's vast. 'Al zit je de hele dag aan de waterkant te tekenen, dan nog kun je niet precies vastleggen en je achteraf helder herinneren wat er echt

Man Running
25 x 100 cm

Ik ben puur geïnteresseerd in het verschijnsel van de vorm- en kleurschakeringen.'

8

Portret van Van Boekel
foto © Willem Vermaase

gebeurt. Welke kleurschakeringen zich voordoen onder verschillende lichtomstandigheden, hoe allerlei vervormingen door die bewegingen ontstaan en wat er gebeurt met de kleur van het lichaam als het onder water is.'

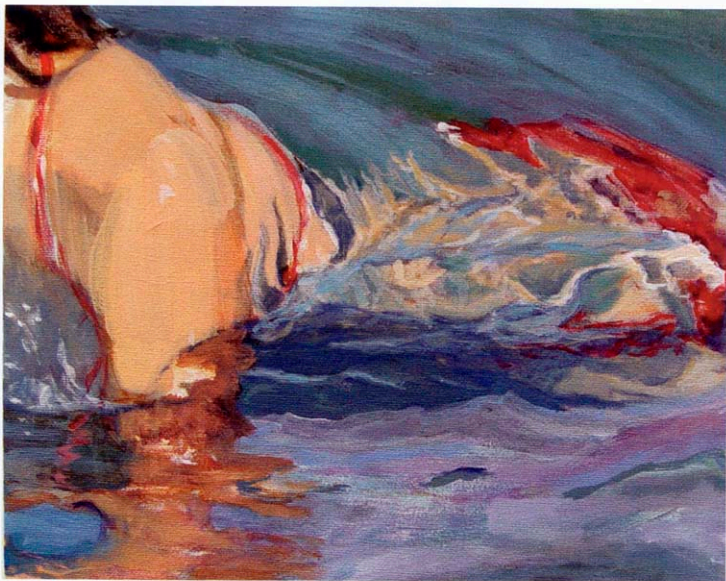
Natuurlijk werd gedacht dat zij was beïnvloed door David Hockney. 'Maar zo is het niet gegaan. Ik was helemaal niet met Hockney bezig toen ik die zwimmers ging maken. En toen ik toch weer eens zijn werk bekeek, zag ik dat het natuurlijk prachtig is maar gelukkig wel heel anders. Hij maakt het beeld plat, en bij hem is er een hele sfeer omheen met een setting en een verhaal. Ik ben puur geïnteresseerd in het verschijnsel van de vorm- en kleurschakeringen.' Het gaat Van Boekel niet zo zeer om een zwembad, een rivier of de zee

Brekende Licht 6
100 x 120

rechts pag 8
Brekend Licht 4
70 x 100

met daarin eventueel een zwemmer, maar om zwimmers die in het water opgaan.

Het uiteenvallen van het lichaam door de beweging, het licht en het water, werd haar eigenlijke thema. Wel merkt Van Boekel dat zij in haar recente schilderijen toch ook weer vanuit haar fantasie elementen toevoegt. 'Kennelijk had ik het nodig eerst gevoeld te worden door de werkelijkheid, om die nu weer wat los te kunnen laten.'

In 'Brekend Licht 33' schilderde Van Boekel de omgeving van de zwemster een aantal keren over in een andere kleur. De vervorming in de zwemsterfiguur hield zij daarbij in stand. Op een gegeven moment had het schilderij een donkere ondergrond met een lichte baan en leek de zwemster een omgekeerde Christusfiguur. 'Zo'n doek doorloopt allerlei fases. Dat kan heel leuk zijn omdat je zelf ook benieuwd bent waar het naartoe gaat. En soms is dat ook eng, want je levert je

uit en haalt steeds weer hele delen van de voorstelling weg. Maar je krijgt het ook steeds meer in je vingers waardoor je erop durft te vertrouwen dat alles goed komt.' Al doende ontstond het idee om plantenstengels en blaadjes aan te brengen op de plaats waar bij de benen en voeten de vervormingen het sterkst waren. Van Boekel bracht een stilerende, organische, laag aan over de gefragmenteerde vorm van de drijvende vrouw. Het lijkt een stijlfiguur uit de Jugendstil, een beweging in de kunst waar Van Boekel sinds jaar en dag veel van houdt.

Om materiaal voor haar werk te verzamelen, heeft Marlies van Boekel altijd veel gefotografeerd. 'Dat heeft wat monomane trekjes. Van mijn laatste vakantie bracht ik zo'n 15 gewone foto's mee terug en zeker 100 zwembadfoto's. Het is soms heel irritant voor mijn omgeving. Die kan echt niet altijd volgen waar ik continue mee bezig ben.'

'Soms vraag ik iemand als model voor een fotoshoot

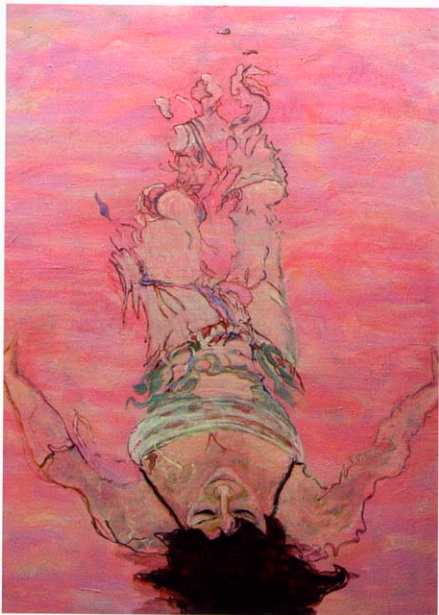
Brekend Licht 20

24 x 30

in het zwembad, maar het is vooral mijn dochter die op de foto's staat. Het leuke daarvan is dat ik nu ook tijdens het schilderen met haar bezig ben. Zij is nu een puber die er niets van wil weten als ik een mooi schilderij van haar heb gemaakt, maar volgens mij is zij er toch ook wel een beetje trots op. Ik kan er zelf heel erg van genieten als ik een schilderij naar aanleiding van haar aan het maken ben en als ik die prachtige vormen zie realiseer ik me hoe mooi het allemaal is. Dat is echt een esthetische beleving.'

'Daarom vind ik Roger Raveel zo inspirerend. Hij maakt van de kleine werkelijkheid om hem heen een eigen verhaal. Soms zitten er bij hem wel vier of vijf soorten wit op een doek waaronder lagen met andere kleuren zitten. En dat allemaal met verschillende penseelstreken gedaan in echt lekkere verf. Zoals hij schildert lijkt het gewoon niet fout te kunnen gaan.'

Tijdens het schilderen telt voor Van Boekel vooral de spanning tussen subjectieve en objectieve waarneming. 'Door alleen te kijken, zou ik hier nooit zijn uitgekomen, daarvoor had ik echt de koele registratie van een camera nodig.' Maar zodra Marlies van Boekel het fotografische beeld met verf vertaalt naar lijn, vlek en kleur, is haar eigen subjectiviteit weer volop aanwezig.

Brekend Licht 33

Marlies van Boekel is lid van de kunstenaarsgenootschappen Ars in Leiden en Pulchri in Den Haag.

Zij is lid van het kunstenaarsinitiatief De Natte Wang.

Zij exposeert regelmatig en Gallerie Wed in Utrecht heeft werk van haar in stock.

Zij is bezig met een project dat najaar 2008 te zien zal zijn in Stedelijk Museum De Lakenhal te Leiden.

Bovendien doet zij free-lance tolk/vertaalwerk Spaans.

www.marliesvanboekel.com